

стану». Така досить вагома позиція законодавця зумовлює, поміж іншим, право на перегляд судових актів з метою встановлення об'єктивної істини по справі. Тому перевірка рішень, ухвал, постанов в апеляційному, касаційному порядку, Верховним Судом України є гарантією здійснення права на судовий захист.

Досліджуючи вказану проблему, можна виділити два аспекти процесуальних строків щодо перегляду господарських справ: строк для подачі апеляційної, касаційної скарги або заяви до Верховного Суду України, та строк перегляду судових актів господарських судів.

Щодо першого аспекту, то слід зауважити, що тенденція щодо зменшення строків судочинства не повинна бути метою, через яку втрачається об'єктивність та неупередженість судочинства. Зокрема, на даний час відповідно до ст. 93 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) встановлено десятиденний строк для апеляційного оскарження. Однак судова практика вказує на недостатність такого строку для належної підготовки обгрунтованої скарги. На практиці найчастіше такі скарги доповнюються вже в процесі перегляду, оскільки учасники справи, намагаючись не пропустити строк подачі, не в повному обсязі обгрунтовують скарги. Частим при поданні апеляційної скарги є також подання разом з нею клопотання про поновлення строку оскарження у зв'язку з його пропуском. І господарські суди практично завжди відновлюють пропущений строк, оскільки він дійсно є замалим для отримання поштою судового рішення та підготовки на належному рівні апеляційної скарги.

Цікавою з даного приводу представляється редакція ст. 294 Цивільного процесуального кодексу України, що діяла до 07 липня 2010 року і передбачала, що протягом десяти днів з дня проголошення рішення могла бути подана заява про апеляційне оскарження рішення суду першої інстанції, а апеляційна скарга на рішення суду подавалася протягом двадцяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження. Відповідно щодо ухвал строк для подання заяви складав п'ять днів з дня проголошення ухвали, а саму апеляційну скаргу на ухвалу можна було подати протягом десятиденного строку після подання такої заяви. На жаль, вказана позиція не знайшла втілення після уніфікації процесуальних строків у ході реформи від 07 липня 2010 року. Досліджуючи вказані положення, слід відмітити їх раціональність та слушність, оскільки зараз більшість справ у порядку перегляду надходить до судів із клопотанням про поновлення строків для подачі скарги через їх пропуск із поважних причин.

З метою запобігання таким явищам та для раціоналізації перегляду рішень господарських судів вважаємо за потрібне провести уніфікацію строків через визначення строку на подання спочатку заяви про апеляційне оскарження рішення суду першої інстанції у десятиденний строк з дня проголошення рішення, а потім самої апеляційної скарги у 10-денний строк. Тобто, строк на підготовку та подачу апеляційної скарги буде в цілому складати 20 днів. Цей строк можна вважати достатнім для обгрунтування своєї позиції щодо оскарження рішення господарського суду. Відповідно до оскарження ухвал – п'ятиденний строк для подачі заяви про оскарження та п'ятиденний строк після подачі заяви для подачі самої скарги. При цьому у разі, якщо вказана заява не подана у встановлений строк, то судові рішення набирає чинності через 10 днів після винесення судового акта, як це відбувається і на даний час.

Що стосується строку на касаційне оскарження, то строк в двадцять днів може виявитися недостатнім з тієї позиції, що сторона, яка має оскаржити рішення, повинна ретельно підготуватися, мінімізувати необхідність внесення доповнень та уточнень вже після подачі касаційної скарги, які можуть тільки затягнути господарську справу. Слід враховувати також, що подача касаційної скарги відбувається вже після вступу в законну силу рішення господарського суду, і подача касаційної скарги, як відомо, не заважає виконанню рішення суду. З огляду на це вважаємо за доцільне аналогічно з пропозицією подачі апеляційної скарги закріпити право подавати заяву про перегляд рішення в касаційному порядку у десятиденний строк з моменту винесення судового акта апеляційним господарським судом. Таким чином, надати учасникам процесу десять днів на подання заяви про оскарження в касаційному порядку та двадцять днів – на подачу самої касаційної скарги, що вважаємо цілком розумним строком для підготовки всебічно мотивованої касаційної скарги.

з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до провадження. Тобто, апеляційне провадження в Україні можна назвати повним як з огляду на якісні характеристики, так з огляду на кількісні, тобто часові показники відносно строків, які співпадають з розглядом в господарському суді першої інстанції.

Стосовно судів касаційної інстанції треба зауважити, що згідно зі ст. 111⁷ ГПК України, переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, касаційна інстанція на підставі встановлених фактичних обставин справи лише перевіряє застосування судом першої чи апеляційної інстанції норм матеріального і процесуального права. Питання достовірності доказів в суді цієї інстанції не розглядається, а також касаційна інстанція не має права встановлювати чи вважати доведеними обставини судами попередніх інстанцій, не може збирати чи перевіряти докази. Тобто, процес перегляду в даному випадку неповний. Тому й строки розгляду в суді касаційної інстанції повинні бути меншими: ст. 111⁸ Господарського процесуального кодексу України закріплює строк розгляду касаційної скарги протягом одного місяця, а ухвали місцевого господарського суду, зазначені в першій частині ст. 106 ГПК України та постанови апеляційного господарського суду, ухвалені за результатами апеляційного розгляду – навіть у строк 15 днів. Тобто, в даному випадку можна побачити яскравий приклад неповного виду перегляду судового рішення та відповідно завданням встановленого процесуального строку для розгляду таких скарг.

Слід звернути увагу на ст. 114 ГПК України, де зазначається, що розгляд заяви про перегляд рішення, ухвали, постанови за нововиявленими обставинами розглядаються господарським судом у судовому засіданні у місячний строк зі дня надходження. Причому в ГПК України відсутня стаття, яка б передбачала межі розгляду таких справ. Але, виходячи з логічних посилок, можна дійти наступного висновку: якщо в справі з'явилися нововиявлені обставини, можна визначити, що в процесі здійснення судочинства треба знову збирати, оцінювати докази, тобто вдруге розглядати справу з урахуванням нововиявлених обставин, які можуть суттєво впливати на встановлення об'єктивної істини по справі. Тобто, такий перегляд доречно вважати повним. Більш того, слід звернути увагу на те, що ГПК України не встановлює часові межі, в яких можливо було б подавати заяву до господарського суду, який розглядав справу про перегляд її за нововиявленими обставинами. Не визначивши такий строк, законодавець дає змогу по суті переглядати справи за цією підставою в нескінченний строк, що може негативно впливати на виконання рішення суду або на сторони у справі, які, не маючи впевненості у закінченні строку на перегляд, будуть працювати в напрузі, не маючи підстав вважати рішення господарського суду остаточним. З іншого боку, можна заперечити, що встановивши будь-який прибічний строк на подання заяви про перегляд за нововиявленими обставинами, порушуватиметься право сторони на справедливий суд. На це можна зауважити, що кінцевий термін подання апеляційної та касаційної скарги законодавець передбачив, тому встановлення кінцевого терміну для подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами є цілком обґрунтованим.

На підставі викладеного можна відзначити, що у разі, якщо строк розгляду апеляційної скарги не викликає будь-яких істотних зауважень, оскільки врівноважується відповідним строком розгляду справи по суті в суді першої інстанції, то строк розгляду касаційної скарги є декілька затягнутим з огляду на те, що стадія касаційного провадження є за своєю суттю неповним переглядом, тому недоцільно так затягувати процес. В процесі підготовки до судового розгляду в суді касаційної інстанції колегія суддів на чолі з доповідачем може в повному обсязі оцінити матеріали справи, щоб в одному судовому засіданні вирішити справу, тим більш, як вже вказувалося вище, якщо дати можливість учаснику процесу, який оскаржує рішення в касаційній інстанції підготуватися більш ретельніше за часом – тобто загалом розширяючи строк для підготування касаційної скарги до тридцяти днів (10 днів на заяву про оскарження та 20 днів на саму скаргу). Перегруженість судів справами не може слугувати виправдальним фактором. Суд, виконуючи свої обов'язки щодо здійснення правосуддя, повинен в найкоротшій строк, дотримуючись законодавства, дати змогу сторонам здійснювати далі свою господарську діяльність, не зволікаючись на судову тяганину.

Ст. 114 Господарського процесуального кодексу України визначила місячний строк для розгляду господарської справи за нововиявленими обставинами. Слід зауважити, що, ви-

O.M. Borshchevska, Applicant
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of Administrative and Commercial Law
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

PROCEDURAL TERMS WHEN VIEWING ACTS COMMERCIAL COURTS

Summary

The article discusses procedural terms when considering the acts of economic courts. The question of duration of complaints or requests for review at each stage of the economic process and timing of future viewing is substantiated. It is proposed to review the terms of unification in view of the principle of rationality and the necessity of legal deadlines for filing complaints and applications for review of acts of economic courts is emphasized.

Key words: business process, review acts of commercial courts, economical procedural deadlines.